

GIÁO DỤC KĨ NĂNG SỐNG CHO THANH NIÊN, SINH VIÊN TRƯỜNG CAO ĐẲNG HẢI DƯƠNG - MỘT YÊU CẦU CẤP THIẾT

ThS. BÙI VĂN MINH

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, vấn đề giáo dục kĩ năng sống cho thanh niên, sinh viên đang được các chuyên gia, các nhà giáo dục đặc biệt quan tâm. Ngành giáo dục và đào tạo trong những năm qua đã tiến hành đổi mới trên nhiều lĩnh vực nhằm trang bị kiến thức, hình thành các phẩm chất và năng lực cần thiết cho người học, đáp ứng ngày càng tốt hơn yêu cầu xã hội. Tuy nhiên, việc giáo dục cho thanh niên, sinh viên những vấn đề thiết thực như kĩ năng sống ít được chú trọng, thậm chí bỏ qua. Vì vậy, dẫn đến sự mất cân bằng trong giáo dục nhân cách toàn diện trong thanh niên, sinh viên. Thông thường, kiến thức mà sinh viên thu được qua những giờ giảng chủ yếu về phương diện lí thuyết chuyên môn nên khi ra ngoài xã hội, đi vào cuộc sống, số đông thanh niên, sinh viên thiếu hụt những kĩ năng ứng xử, giao tiếp và khả năng phối hợp làm việc. Mặt khác, xã hội hiện đại đã và đang làm nảy sinh các vấn đề phức tạp và những yếu tố bất định đối với con người, đòi hỏi mỗi người cần được trang bị những kĩ năng để ứng phó, tránh các yếu tố bất lợi, rủi ro có thể xảy ra.

Giáo dục trong xu thế hiện nay, theo quan điểm của các chuyên gia, các nhà giáo dục, không chỉ hướng vào mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực phục vụ phát triển kinh tế - xã hội mà còn hướng vào việc phát triển các kĩ năng sống, kĩ năng xã hội cho mọi người; giúp họ tăng khả năng cống hiến cho xã hội và có năng lực để sống một cuộc sống có chất lượng và hạnh phúc.

Để giúp thanh niên, sinh viên trở thành những công dân tốt, làm việc hiệu quả, thì bên cạnh những kiến thức và kĩ năng chuyên môn nghiệp vụ, cần phải trang bị cho họ những kĩ năng xã hội, kĩ năng mềm đa dạng.

Thế giới ngày nay là thế giới của sự hội nhập và toàn cầu hóa với nền khoa học kĩ thuật và công nghệ phát triển. Do đó, một trong những yêu cầu cơ bản của con người hiện đại là thông minh, năng động, sáng tạo, biết sống hòa nhập với cộng đồng và môi trường, biết ứng xử đúng đắn trong cộng đồng, có khả năng giao tiếp. Chính vì vậy, vấn đề giáo dục kĩ năng sống cho thanh niên, sinh viên là hết sức quan trọng.

2. Quan niệm về kĩ năng sống

Có nhiều quan niệm khác nhau về kĩ năng sống, có thể nêu một số quan niệm tiêu biểu như sau:

Theo UNESCO, kĩ năng sống là năng lực của cá nhân để thực hiện đầy đủ các chức năng và tham gia vào cuộc sống hàng ngày [4, tr.11].

Tổ chức Y tế thế giới đã đưa ra định nghĩa kĩ năng sống là những kĩ năng thiết thực mà con người cần có để có cuộc sống an toàn và khỏe mạnh. Đó là những kĩ năng mang tính tâm lí xã hội và kĩ năng giao tiếp được vận dụng trong những tình huống hàng ngày để tương tác một cách hiệu quả với người khác và giải quyết hiệu quả những vấn đề, những tình huống của cuộc sống hàng ngày [4, tr.11].

Theo tác giả Nguyễn Thanh Bình, kĩ năng sống là khả năng làm cho hành vi và sự thay đổi của con người phù hợp với cách ứng xử tích cực, giúp cho họ có thể kiểm soát, quản lí có hiệu quả các nhu cầu và các thách thức trong cuộc sống hàng ngày. Kĩ năng sống còn là kĩ năng ứng phó với các vấn đề của cuộc sống và tự hoàn thiện bản thân, là ứng xử tích cực và phù hợp với những thay đổi nhanh chóng của cuộc sống [4, tr.12].

Giáo dục kĩ năng sống cho thanh niên, sinh viên gồm những kĩ năng cơ bản sau:

- Kĩ năng tự nhận thức;
- Kĩ năng xác định giá trị;
- Kĩ năng xác định mục tiêu;
- Kĩ năng ra quyết định và giải quyết vấn đề;
- Kĩ năng giao tiếp hiệu quả;
- Kĩ năng làm việc theo nhóm;
- Kĩ năng tư duy phê phán;
- Kĩ năng ứng phó với căng thẳng, chống stress;
- Kĩ năng giải quyết mâu thuẫn một cách tích cực, tránh bạo lực.

Giáo dục kĩ năng sống có mục tiêu chính là làm thay đổi hành vi của người học, từ thói quen thụ động, có thể gây rủi ro, mang lại hậu quả tiêu cực chuyển thành hành vi mang tính xây dựng, tích cực và hiệu quả để giúp mỗi người sống, học tập và làm việc hiệu quả, không ngừng nâng cao chất lượng cuộc sống cá nhân góp phần phát triển bền vững xã hội.

3. Thực trạng giáo dục kĩ năng sống ở Trường Cao đẳng Hải Dương

Trường Cao đẳng Hải Dương là cơ sở giáo dục có bề dày thành tích trong đào tạo nhân lực có chất lượng cho địa phương. Hiện nay, trường đã đào tạo đa ngành, nhằm đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội với các khối ngành đào tạo: ngành sư phạm; ngành kinh tế và kĩ thuật; ngành khoa học xã hội và nhân văn.

Do môi trường đào tạo đa ngành nghề nên người học có môi trường để giao lưu, học tập, rèn luyện và nghiên cứu khoa học rất thuận lợi. Bên cạnh chương trình đào tạo chính khóa, nhà trường, Công đoàn, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội sinh viên thường xuyên tổ chức các hoạt động thi đua, thi đấu thể thao, văn nghệ... giúp người học phát triển toàn diện, có phẩm chất đạo đức, sức khoẻ, thẩm mỹ, năng lực chuyên môn vững vàng.

Tuy đã thu được những thành công trong đào tạo đa ngành, đa hệ, nhưng vấn đề giáo dục kĩ năng sống cho thanh niên, sinh viên chưa được quan tâm đúng mức, chưa có chương trình kế hoạch và đội ngũ giảng viên chuyên trách.

Thực tế trên đây có thể do nhiều nguyên nhân, nhưng lí do chủ yếu là quỹ chi tiêu ngân sách và chỉ tiêu biên chế của trường phụ thuộc vào kế hoạch của Ủy ban nhân dân tỉnh; mặt khác, do sự nhận thức và quan niệm của các cấp lãnh đạo và cán bộ quản lí, giáo viên chưa đồng bộ, nhất là việc tổ chức các hoạt động thực tế chưa nhất quán nên việc thực hiện giảng dạy kĩ năng sống cho sinh viên gặp khó khăn và kết quả còn rất hạn chế.

4. Một số giải pháp

Xuất phát từ những thực tế nêu trên và kinh nghiệm trong quá trình đào tạo của nhà trường, tác giả đề xuất một số giải pháp hình thành kĩ năng sống cho thanh niên, sinh viên Trường Cao đẳng Hải Dương trong quá trình đào tạo như sau:

Một là, có thể tích hợp giảng dạy thực hành giáo dục kĩ năng sống trong các bộ môn rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên và thực hành nghề nghiệp ở từng khối ngành. Đồng thời, tích cực bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho đội ngũ giảng viên. Xây dựng nội dung, chương trình, kế hoạch giảng dạy, tiến tới xây dựng bộ môn Phát triển kĩ năng của Trường Cao đẳng Hải Dương.

Hai là, tổ chức các buổi giao lưu, diễn đàn giáo dục kĩ năng sống, kĩ năng xã hội cho sinh viên, tạo môi trường học tập sinh động, hấp dẫn. Đây là một trong những hình thức tổ chức dạy học cơ bản của việc dạy kĩ năng sống. Xây dựng kịch bản và tổ chức thực hiện giao lưu cho từng khối lớp, ngành, qua đó giúp sinh viên tiếp thu kiến thức và kĩ năng một cách sinh động, nhẹ nhàng, hiệu quả.

Ba là, lồng ghép việc giáo dục kĩ năng sống trong các hoạt động phong trào, các hoạt động của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội sinh viên. Đây là môi trường để người học trải nghiệm các kĩ năng đã học, cũng là nơi đo lường hiệu quả của việc giáo dục kĩ năng sống cho sinh viên.

Bốn là, cần coi trọng và tiếp thu công tác lãnh đạo, chỉ đạo của nhà trường, của các khoa về vấn đề giảng dạy kĩ năng sống cho sinh viên các khối ngành. Thường xuyên kiểm tra, rà soát để bổ khuyết kịp thời nội dung và hình thức tổ chức, phát huy mặt mạnh, khắc phục mặt hạn chế, không ngừng nâng cao chất lượng việc giảng dạy và rèn luyện kĩ năng.

Năm là, quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, kinh phí để tổ chức các hoạt động, tổ chức giao lưu đạt hiệu quả; bồi dưỡng kinh nghiệm và kĩ năng dạy thực hành và tổ chức giao lưu cho đội ngũ giảng viên. Đây là những điều kiện cần thiết để thực hiện thành công dạy kĩ năng sống cho thanh niên, sinh viên Trường Cao đẳng Hải Dương.

5. Một số kiến nghị

Từ nghiên cứu giáo dục kĩ năng sống cho thanh

Tỉ lệ sinh viên được giáo dục kĩ năng sống và tham gia các hoạt động giáo dục kĩ năng sống

Ngành đào tạo	Số lượng được hỏi về giáo dục kĩ năng sống	Chính khóa		Ngoại khóa		Đoàn Thanh niên; Hội sinh viên		Hình thức khác	
		Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
Sinh viên ngành Kinh tế và Kĩ thuật	550	0	0	50	9,1	115	20,9	55	10
Sinh viên ngành Sư phạm	350	0	0	30	8,57	120	34,28	40	11,42
Sinh viên ngành Khoa học Xã hội và Nhân văn	350	0	0	20	5,71	100	28,57	35	10

niên, sinh viên Trường Cao đẳng Hải Dương, tác giả xin đề xuất một số kiến nghị sau:

- Cần chỉ đạo thực hiện nghiêm túc chương trình kế hoạch chuyên môn, tổ chức các hoạt động thi đua giảng dạy và học tập trong giảng viên, sinh viên. Đưa giáo dục kĩ năng sống cho sinh viên vào chương trình đào tạo chính khóa.

- Tổ chức các hoạt động giao lưu theo chủ đề giữa các khoa trong trường và với trường bạn để sinh viên có dịp học hỏi và trải nghiệm.

- Giảng viên, cán bộ giáo dục cần thường xuyên bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, năng lực sư phạm, đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tích cực, sử dụng thành thạo các phương tiện dạy học hiện đại vào việc giảng dạy.

Ngoài ra, cần tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học theo hướng tích cực hóa hoạt động của người học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Ngọc Bảo, *Phát huy tính tích cực, tự lực của học sinh trong quá trình dạy học*, Tài liệu bồi

dưỡng giáo viên, Bộ GD&ĐT, Hà Nội, 1995.

2. Nguyễn Ngọc Bảo, Ngô Hiệu, *Tổ chức hoạt động dạy học ở trường trung học*, NXB Giáo dục, Hà Nội, 1995.

3. Hoàng Chúng, Lê Ngọc Anh, *Giáo trình khái niệm tập hợp logic, phương pháp thống kê*, NXB Giáo dục, Hà Nội, 1997.

4. Nguyễn Thanh Bình, *Giáo trình chuyên đề giáo dục kĩ năng sống*, NXB Đại học Sư phạm, 2009.

5. Trần Việt Lưu, *Giáo dục kĩ năng sống theo chuẩn mực có văn hóa cho học sinh - sinh viên trong tình hình mới*, Tạp chí Giáo dục, 2010.

6. Huỳnh Văn Sơn, *Bạn trẻ và kĩ năng sống*, NXB Lao động Xã hội, 2009.

SUMMARY

The article has discussed life skills education for youths and students in general and those of Hai Duong College in particular. The author has presented the actual status of life skills of the school, and put forth some key recommendations towards enhancing this very important issue.

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN... (Tiếp theo trang 32)

- Xây dựng bộ phận chức năng, đội ngũ chuyên gia có khả năng tư duy chiến lược và hệ thống để quản lí hệ thống và phát triển ứng dụng CNTT, tư vấn cho lãnh đạo và điều hành các công việc cụ thể về chuyên môn;

- Để áp dụng một cách hiệu quả ứng dụng CNTT cho từng cơ sở đào tạo, cần phải có sự nghiên cứu kĩ đặc thù của đơn vị và trao đổi kinh nghiệm giữa các trường;

- Kiểm soát và quản lí chặt chẽ hoạt động ứng dụng CNTT;

- Sử dụng CNTT làm phương tiện hỗ trợ công tác quản lí giáo dục;

- Xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu và phần mềm quản lí dùng chung cho các đơn vị trong nhà trường;

- Đưa ra mô hình ứng dụng CNTT phù hợp, dựa trên nền tảng mô hình quản lí nhà trường;

- Tổ chức tập huấn cho cán bộ, giảng viên, sinh viên khi đưa ra mô hình ứng dụng.

4. Kết luận

"CNTT và truyền thông là hạ tầng của mọi hạ tầng" [2]. Có thể nói, việc đẩy mạnh phát triển ứng dụng CNTT là nhiệm vụ cấp bách để nâng cao hiệu

quả quản lí, tạo ra môi trường giáo dục đại học thông minh dựa trên nền tảng của CNTT ở các trường đại học Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hoàng Kiếm, *Công nghệ thông tin và đại học sáng tạo*, Kí yếu Hội nghị khoa học, Đại học Duy Tân Đà Nẵng, 2011.

2. Thái Hòa, *Hạ tầng thông minh của kinh tế tri thức*, Tạp chí Tia Sáng số 05 ngày 5/3/2012, Bộ Khoa học-Công nghệ, 2012.

3. Ngô Việt Trung, *Công nghệ thông tin và quản lí với người lãnh đạo*, NXB Thống kê, 2005.

4. Ngô Việt Trung, *Tổ chức, quản lí trong thời đại công nghệ thông tin và tri thức*, NXB Bưu điện, 2005.

SUMMARY

The author has presented some models of ICT application in school management, i.e. ERP Model, Electronic Portal Model; and provided some recommendations in order to strengthen the application of ICT towards enhancing management effectiveness and efficiency in Vietnamese universities.